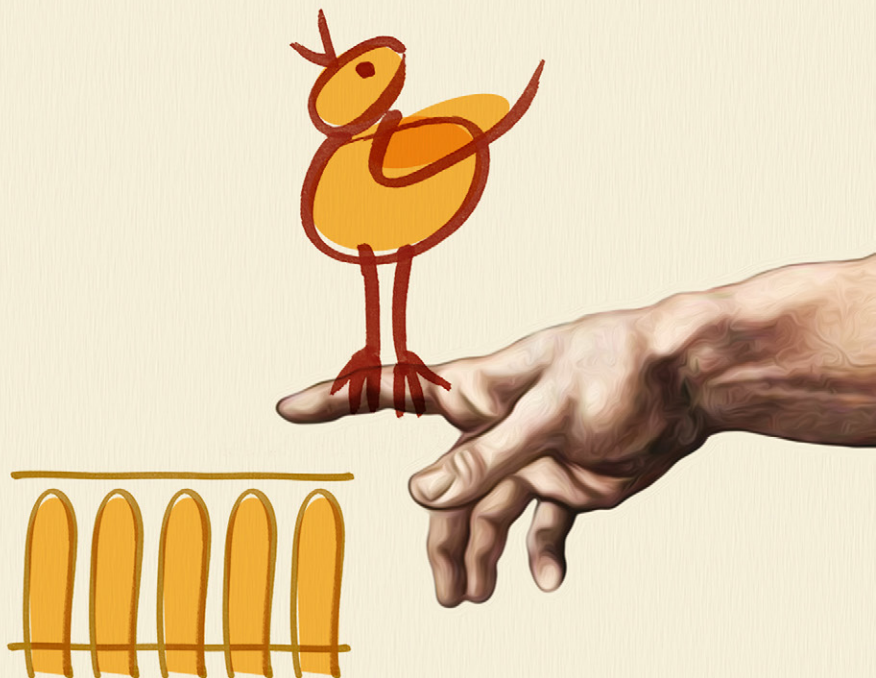

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Gulyás Dénes
MEKKORA
Isten
TENYERE?

Gulyás Dénes
MEKKORA
Isten
TENYERE?

Monológ egy felvonásban, magyar nyelven

Szövegíró, színész **GULYÁS DÉNES**

Színész, szövegíró, rendező **JUHÁSZ RÓZA**

A vetítési anyagot összeállította **FODOR DORKA**

Felvételről közreműködnek a Pécsi Nemzeti Színház színművészei **KÖLES FERENC,**

STUBENDEK KATALIN, VLASITS BARBARA

A rendező munkatársa **VALKAI ANDREA**

Ősbemutató: 2024. december 14., Operaház – Medgyaszay terem

Gulyás Dénes tenor magánénekes *Mekkora Isten tenyere?* című könyve 2013-ban jelent meg a Helikon Kiadó gondozásában. Juhász Róza színésznő pedig egy napon azzal kereste fel a szerzőt, hogy ebből az anyagból muszáj színpadi előadást készíteni. Így született meg a monodráma az énekesi pályáról, mely se nem monó – hiszen az énekművészen kívül a színésznő is szerepel benne; se nem dráma, hiszen nemcsak sírni, hanem nevetni is lehet rajta, s a súlyos önvallomás mégis könnyed, szellemes formát öltve jelenik meg.

A *Mekkora Isten tenyere?* egy életrajzi mű, sok privát élménnyel, érzéssel, helyzettel családról, gyerekkorról, az élet vicces történeteiről, a színházi világ anomáliáiról. „Az írás nem az óriási sikerek, vastapsok felől közelít. Az soha nem jelenik meg sem a könyvben, sem darabban, hogy »az én hangom, én művészetem, én tehetségem, én sikereim«. Ha volt olyan, azt értékelje más, ha úgy gondolja!” – nyilatkozta a szerző. Megjelennek azonban az énekesi életút állomásai, gyerekkorral, tanulmányokkal, külfölddel, betegségekkel, gyógyulásokkal. Gulyás Dénes sokat mesél arról, hogy milyen volt New Yorkban, hogy miként kísérte őt James Levine zongorán. Olvasható és hallható sok minden első felesége, nagypapja és Ferencsik János haláláról vagy éppen arról, hogy milyen volt Yehudi Menuhinnal együtt dolgozni.

Kedves anyuka!

Dénes ma kibíratatlan volt. Kétszer is verekedett. Rendkívül izgága.

Kérem, adjon neki reggel az iskolába indulás előtt nyugtatót.

Kara Pálné

(Részlet a műből)

„Mindezen történeteken keresztül a számomra legfontosabb kérdést igyekszem körbejárni, hogy hol tart ma a művészet, a zene. Nagy kérdőjel bennem, hogy jó irányba megyünk-e, helyes irányba tart-e a kultúra. Ehhez persze nálam nagyobb gondolkodók gondolatait is felhasználom” – mondja Gulyás Dénes az alkotásáról.

A művészet a társadalom egyetlen gyógyszere, amely kigyógyítja abból, hogy más ellenében legyen ön maga mellett. A művészet célja, hogy segítsen ebben. Névvel vagy név nélkül, de segítsen. Az ösztönök irányította földi létből az embert a művészet emeli ki. Tehát az irodalom, a festészet, a szobrászat az építészet és a zene. Valamint ezek szintézise a tudományokkal. A világ legnagyobb művészete pedig mind közül a zene. Ez a művészetek

királynője. Anyagba sosem költözik, a legtöbbet mondja, láthatatlanul is láttat, és úgy jut el az emberekig, hogy közben nem ér le a földre. De mindez olyan valami, amit csak akkor látok, ha látni akarok. Ha nem vagyok rá nyitott, ha nem akarom észrevenni, akkor számomra nem létezik, életemhez semmit nem ad. Az enyémhez adott. Sokat.

(Szepez Mária – részlet Faludy György – Szepez Mária: *Gondolatok és portrék Máraira hangolva* című könyvéből)

A monológ során zenei bejátszások is hallhatók, melyek összefonódva hangzanak el a szöveggel. Így felcsendül részlet többek között Bartók *Cantata Profanája*, Verdi *Requiemje*, Kodály *Psalmus Hungaricus* című darabjaiból. Olyan művek ezek, melyek valamilyen szempontból ikonikusak az énekes pályáján. Sokszor csak részletek szólalnak meg, elvégre nem zenei produkcióról van szó, hanem színházról, ahol a muzsika a drámai helyzet elmélyítésére, hangulati aláfestésre szolgál, ahogyan a vetítések – privát életről, otthonról, koncerttermekről, előadásokról – szintén kiegészítésként jelennek meg az elhangzó szöveghez.

Nem sokkal később Zeneakadémia, állami ünnepség. A második részben Kodály Psalmus Hungaricus volt műsoron. A karmester most is Ferencsik János. A karzaton Kádár, Áczél, Lázár, Czinege és még jó néhány miniszter a feleségével. A délelőtti főpróba teljes nyugalommal zajlott addig a részig, amikor a kórus azt nem éneklte, hogy „Az igazakat te mind megtartod, / A kegyeseket megtalmazod, / A szegényeket felmagasztalod, / A kevélyeket aláhajigáld.” Kodály az „igazak” szó alatt egy csodálatos nagy szext lépéssel felépített A-dúrral olyan magasztossá teszi ezt a részt, amivel életművének talán legszebb pillanatát alkotja meg. Ferencsik leintette a zenekart, és az alábbi instrukciót adta a kissé fáradt kórusnak: „Engem nem érdekel, hogy maguk hívó emberek-e, járnak-e templomba, vagy nem, az sem érdekel, kik ülnek majd a nézőtérben, és az sem, mit gondolnak erről. De aki ennél az A-dúrnál nem hisz Istenben, ne jöjjön este a koncertre!”

(Részlet a műből)

Juhász Róza dramatizálta a könyvet, és tette meg a szükséges – és bőséges – rövidítéseket. Elvégre a könyv sokszorosa a színpadi szövegnek, ami törvényszerű. Az részletesebben számol be például a Petrovics Emillel való harcokról, még sokkal több anekdota olvasható Gulyás Dénes életéből, például az az eset, amikor Karizs Bélát, a legendás tenort rendezte mint a *Bajazzók* Canióját, és egy általa kiadott hangnak köszönhetően egy közeli fáról mintegy ötven veréb egyszerre felröppent. A könyvhöz

képest új történettel, gondolattal nem egészült ki a monodráma, azonban került bele a benne lévő sztorikból néhány színpadi jelenet, melyben Juhász Róza játssza a különböző szerepeket, úgymint a tanácselnököt és a doktornőt.

Nem ér le a földre! Bizony, a zenében van valami emelkedett, lebegő, levitáló földöntúli-ság, valami örök kihívás, földi lét fölötti értelem, vagy talán maga a Teremtés, az Isten. Kihívás arra, hogy nyújtózkodjunk érte, utána. Mint ahogyan örömünkben és bajunkban Istenért nyújtózkodunk. Mint ahogyan valamiért, ami örök, állandó és csak egyszerűen van – nyújtózkodunk, s földi lét fölötti értelmében, ha nem is mindig megragadni, de legalább megérinteni akarjuk. Csak azon gondolkodom el néha, hová lett, mivé sorvadt mára – a mega-, giga- és faktorsztarok, Való világ- és Big Brother-celebek, ostoba vetélkedők, idióta szappanoperák s ezek excrementumait fogyasztók körében, az ilyen nyújtózkodás vágya?

(Részlet a műből)

Úgy a könyv, mint a színpadi monológ az énekesi pályára koncentrálni, és a szerző-művész életének szándékosan nem terjed ki tehát minden területére. Az énekesi életút szempontjából mellékes például a Pécsi Nemzeti Színház Operatagozatának igazgatása vagy az, hogy a rádióban műsort vezet. „Megírtam, amit meg szerettem volna osztani az érdeklődőkkel. Én letettem a voksot valami mellett, és megyek tovább. Hogy az olvasók és a nézők egyetértenek-e, az már az ő dolguk. Én tulajdonképpen nem énekes akartam lenni, hanem ember, aki egyébként énekel, gondolkodik, és aszerint alakítja az életét. Beleértve az éneklést.”

Gulyás Dénes Liszt Ferenc- és Kossuth-díjas, érdemes és kiváló művész, tenor magánénekes. Tanulmányait a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen végezte 1973 és 1978 között, mesterei Kutrucz Éva és dr. Sípó Jenő voltak. Mozart-, Donizetti-, Puccini-, Verdi-műveket éppoly érzékenyen tolmácsol, mint Kodály Zoltán vagy Ligeti György (*Le Grande Macabre*) alkotásait. Gyakran lép fel koncertpódiumok, szülőestek vagy oratóriumok közreműködőjeként is, de rendezett is, első rendezéseinek egyike Gounod *Rómeó és Júlia* című operája. Tagja volt a Szegedi Nemzeti Színháznak. Az 1992/93-as évadban a Győri Kisfaludy Színház Operatagozatának vezetője volt. 1992-től a Nemzeti Színházban zenei tanácsadóként dolgozott. A Nemzeti Színházhoz tartozó Refektóriumban kamarakonzert-sorozatot indított útjára, s ezeken nemcsak szervezőként, hanem előadóművészként is részt vállalt. 1992 óta több alkalommal a dalirodalom legszebb műveit tolmácsolta állandó partnerével, Klukon Edit zongoraművésszel. Operarendezései között többek közt olyan művek szerepelnek, mint Kacsóh Pongrác *János vitéze* és Ruggero Leoncavallo *Bajazzókja*.

A Gyöngyösi Kath. Legényegylet
Köszönetnyilvánítás a 100 éves jubileum alkalmából.
A SZÉKES JUBILEUM ELŐADÁS
A CIGÁNYBÁRÓ.

Európa számos vezető színházában vendégszerepelt, így többek között a milánói Scalában, a Covent Gardenben, Hamburgban, Münchenben, Bonnban, Frankfurtban, Párizsban, Wiesbadenben, Marseille-ben, Firenzében, Genovában, a barcelonai Teatro Liceu-ban, az amszterdami Concertgebouw-ban, a bécsi Musikvereinban, a Párizsi Rádióban, Montevideo és Tokió koncerttermeiben.

A színész, rendező **Juhász Róza** 1980 és 1984 között a Színház- és Filmművészeti Főiskola hallgatója volt. Miután lediplomázott, egy évadot töltött a Szegedi Nemzeti Színházban, majd a szolnoki Szigligeti Színházban. 1986 és 1990 között a Nemzeti Színház, majd 1990 és 2004 között a Madách Színház tagja. Később rövid ideig a debreceni Csokonai Színház tagja volt, azóta szabadfoglalkozású. Fontosabb színházi szerepei között megtalálható Shakespeare *Lear király*ának Gonerilje és *Téli regéjének* Paulinája, Örkény *Pisti a vérzivatarban* című darabjában a Lányt, García Lorca *Bernarda Alba* házában Magdalenát játszotta. Magyarországon számos színházban rendezett, többek között olyan darabokat, mint Antoine de Saint-Exupéry *A kis hercegét* (Veszprémi Petőfi Színház), Molnár Ferenc *Liliomát* (Veszprémi Petőfi Színház), Örkény István *Macskajátékát* (Békéscsabai Jókai Színház), Neil Simon *Férj nélkül tökéletesét* (Turay Ida színház) vagy Misima Jukió *Madame de Sade – Sade a nők szemszögéből* című darabját (Spirit Színház).

A műsorlapot szerkesztette: Mátrai Diána Eszter

Fotók: Nagy Attila